

Nr 2

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 juli 1947 (nr 511) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer, m. m.

Genom en den 3 mars 1961 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 68, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen

dels att antaga till propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 juli 1947 (nr 511) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer samt

2) lag om skydd för internationella atomenergiorganets emblem;

dels ock att godkänna ett av internationella atomenergiorganet den 1 juli 1959 antaget förslag till avtal om privilegier och immunitet för organet ävensom protokoll den 28 juli 1960 angående Europeiska frihandelssammanslutningens rättskapacitet, privilegier och immunitet.

I fråga om ordalydelsen av sagda avtalsförslag och protokoll får utskottet hänvisa till propositionen.

Genom deposition den 19 juni 1957 av svenskt ratifikationsinstrument anslöt sig Sverige till en i New York den 26 oktober 1956 undertecknad stadga för det internationella atomenergiorganet (International Atomic Energy Agency, IAEA), vilken stadga trädde i kraft den 29 juli 1957. Ehuru IAEA icke formellt intager ställning av ett Förenta Nationernas fackorgan, bedriver det sin verksamhet i nära anknytning till FN.

Enligt artikel XV i stadgan skall atomenergiorganet åtnjuta sådana legala befogenheter, privilegier och immunitetsrättigheter, som erfordras för genomförandet av dess uppgifter. Motsvarande skall gälla för medlemsstaternas ombud, ävensom ställföreträdare och rådgivare, medlemmar av styrelsen, ävensom dessas ställföreträdare och rådgivare, samt generaldirektören och organets personal. De i artikeln nämnda legala befogenheterna, privilegierna och immunitetsrättigheterna skall vara närmare angivna i ett eller flera särskilda avtal mellan organet och medlemsstaterna. Ett dylikt inom organet utarbetat avtal, vars franska och engelska texter jämte svensk översättning är som bilaga (Bilaga A) fogade till ovannämnda statsrådsprotokoll, har den 1 juli 1959 antagits av organets styrelse och därefter framlagts för medlemsstaternas regeringar för godkännande och ratifikation.

Den 3 maj 1960 trädde konventionen den 4 januari 1960 angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen (European Free Trade Association, EFTA) i kraft mellan Sverige, Danmark, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien och Österrike. Enligt artikel 35 i konventionen, beträffande vilken Sverige den 3 maj 1960 deponerade sitt ratifikationsinstrument, skall den juridiska behörigheten samt de privilegier och immuniteter, som skall erkännas och beviljas av medlemsstaterna i anledning av sammanslutningens tillkomst, anges i ett protokoll till konventionen. Ett dylikt protokoll, vars engelska och franska texter jämte svensk översättning likaledes såsom bilaga (Bilaga B) fogats till ovan berörda statsrådsprotokoll, har undertecknats av samtliga konventionsländer den 28 juli 1960 och skall för att bli gällande ratificeras av dem.

Internationella atomenergiorganets styrelse har den 1 april 1960 antagit ett emblem för organisationen. I samband därmed har styrelsen rekommenderat, att medlemsstaterna skulle vidtaga lämpliga åtgärder för att förhindra att emblemet brukades, särskilt såsom varumärke eller eljest i kommersiellt syfte, utan att organisationens generaldirektör lämnat skriftligt medgivande därtill.

Genom en den 23 mars 1961 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 127, har Kungl. Maj:t äskat riksdagens godkännande av konventionen den 14 december 1960 angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). I artikel 19 av denna konvention behandlas spørsmålet om organisationens juridiska behörighet samt om dess egen, dess tjänstemäns och medlemsstaternas representanters privilegier, befrielser och immuniteter. Hänvisning göres till tilläggsprotokollet nr 2 till samma konvention, vari förklaras att i nämnda avseende skall — för stater anslutna till konventionen den 16 april 1948 angående europeiskt ekonomiskt samarbete — gälla vad i tilläggsprotokoll nr 1 till sistnämnda konvention är stadgat. På grund härav skall den nya organisationen OECD samt dess tjänstemän och medlemsstaternas representanter vara berättigade till privilegier, befrielser och immuniteter i enlighet med sistnämnda tilläggsprotokoll. Texterna till dessa två tilläggsprotokoll, nämligen tilläggsprotokollet nr 2 till konventionen angående OECD och tilläggsprotokollet nr 1 till konventionen angående europeiskt ekonomiskt samarbete, avseende Organisationens rättsliga ställning, privilegier och immuniteter, återgives i svensk översättning såsom bilagor till detta utlåtande (Bilaga I och Bilaga II).

Utskottet. Utskottet, som inhämtat ytterligare upplysningar under ärendets föredragning, har icke funnit anledning till erinran mot ett godkännande för Sveriges del såväl av det av internationella atomenergiorganet den 1 juli 1959 antagna förslaget till avtal om privilegier och immunitet för organet som av protokollet den 28 juli 1960 angående Europeiska frihandelssammanslutningens rättskapacitet, privilegier och immunitet. Samma skäl som

varit avgörande för Sverige att bevilja skydd för Förenta Nationernas emblem synes utskottet vara avgörande för beredandet av lagstadgat skydd för internationella atomenergiorganets emblem utan hinder av att, såsom framhållits av departementschefen, de av organets styrelse i ämnet beslutade rekommendationerna icke är bindande för medlemsstaterna. Utskottet finner det vidare väl motiverat att internationella atomenergiorganet och Europeiska frihandelssammanslutningen i Sverige tillförsäkras enahanda status för sig, sina tjänstemän och för medlemsstaternas representanter, som redan nu tillkommer med dem jämställda övriga internationella organisationer. Följaktligen finner utskottet att någon invändning ej kan framföras vare sig mot att förslaget till lag om skydd för internationella atomenergiorganets emblem antages i den lydelse propositionen utvisar eller mot att lagen den 10 juli 1947 (nr 511) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer, såsom föreslagits i propositionen, göres tillämplig jämväl på internationella atomenergiorganet och Europeiska frihandelssammanslutningen.

Med hänsyn till att Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC) inom en nära framtid avses bli ersatt med Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och till att Kungl. Maj:t i en den 23 mars 1961 dagtecknad proposition, nr 127, av innevarande års riksdag äskat godkännande av konventionen den 14 december 1960 angående denna senare organisation jämte till densamma fogade fyra aktstycken, vilken proposition samtidigt behandlats i utrikesutskottet, vill utskottet — som tillstyrkt riksdagens godkännande av OECD-konventionen — för tids vinnande föreslå att lagen den 10 juli 1947 (nr 511) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer genom ett ytterligare tillägg till dess 1 § göres tillämplig jämväl på Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samtidigt som hänvisningen till OECD:s föregångare Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete utgår ur samma lag. Utskottet förutsätter därvid att förmåner och rättigheter, som under organisationens tillvaro uppkommit för OEEC, dess tjänstemän och medlemsstaternas representanter, kommer att tillgodonjutas även sedan denna organisation efterträts av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling.

Då tidpunkten för ikraftträdandet av OECD-konventionen ännu icke kan med bestämdhet förutses, torde till den i propositionen föreslagna lydelsen av övergångsbestämmelsen få fogas ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att senare bestämma den dag, från och med vilken ifrågavarande lag skall träda i kraft för OECD:s vidkommande och samtidigt upphävas, såvitt dess föregångare OEEC angår.

Under åberopande av vad sålunda anförts, hemställer utskottet,
att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och jämväl till utskottets förslag,

A) antaga

1) dels följande

Lag**angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 juli 1947 (nr 511) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer**

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 10 juli 1947 om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Utän hinder av vad eljest i lag eller särskild författning är stadgat skola Förenta Nationerna, organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, Europarådet, rådet för samarbete på tullområdet, internationella atomenergiorganet, Europeiska frihandelssammanslutningen och till Förenta Nationerna anknutna fackorgan, medlemmarnas representanter i nämnda organisationer samt personer med tjänst hos eller uppdrag av organisationerna, så ock den internationella domstolen, dess ledamöter och personal samt de som eljest medverka i förfarande vid domstolen åtnjuta immunitet och privilegier i enlighet med vad därom bestämts i stadga eller avtal, vartill Sverige anslutit sig.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock skall lagen såvitt avser organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling träda i kraft den dag Konungen förordnar.

Intill dess lagen trätt i kraft beträffande nämnda organisation, skall vad i 1 § stadgas äga tillämpning i fråga om organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete.

2) dels följande

Lag**om skydd för internationella atomenergiorganets emblem**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Internationella atomenergiorganets emblem eller vad som därmed företer sådan likhet, att förväxling lätt kan äga rum, må icke utan medgivande av organets generaldirektör offentligen brukas såsom märke.

Emblemets utseende framgår av härvid fogad bilaga.¹

2 §.

Den som saluhåller vara, å vilken utan vederbörligt tillstånd anbragts märke som avses i 1 §, eller eljest bryter mot det i nämnda paragraf stadgade förbudet, straffes med dagsböter.

¹ Här ej medtagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1961 men skall icke äga tillämpning å varumärke, som lagligen registrerats före lagens utfärdande; har eljest varumärke, vari ingår märke som avses i 1 §, redan före lagens utfärdande begagnats, må varumärket utan hinder av lagens bestämmelser fortfarande användas till den 1 januari 1965.

B) godkänna ett av internationella atomenergiorganet den 1 juli 1959 antaget förslag till avtal om privilegier och immunitet för organet ävensom protokollet den 28 juli 1960 angående Europeiska frihandelssammanslutningens rättskapacitet, privilegier och immunitet.

Stockholm den 20 april 1961

På utrikesutskottets vägnar:

RICKARD SANDLER

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Sandler, Boheman, Lundström, Ewerlöf och Aspling;

från andra kammaren: herrar Bengtsson i Halmstad, Gustafsson i Stockholm, Hjalmarson, Kärrlander, Alemyr, Wahlund och Wedén.

Tilläggsprotokoll nr 2 till konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

De makter, som undertecknat konventionen angående Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (härefter kallad »organisationen»), ha överenskommit om följande:

Organisationen skall äga juridisk behörighet och organisationen, dess tjänstemän och medlemsländernas representanter vid organisationen skola vara berättigade till privilegier, befrielser och immuniteter enligt följande:

a) i de länders territorium, vilka anslutit sig till konventionen den 16 april 1948 angående europeiskt ekonomiskt samarbete, den juridiska behörighet samt de privilegier, befrielser och immuniteter, varom stadgas i tilläggsprotokoll nr 1 till nämnda konvention;

b) i Canada, juridisk behörighet, privilegier, befrielser och immuniteter enligt avtal eller överenskommelse angående juridisk behörighet, privilegier, befrielser och immuniteter mellan Canadas regering och organisationen;

c) i Förenta Staterna, juridisk behörighet, privilegier, befrielser och immuniteter enligt bestämmelserna i »International Organisations Immunities Act», varom stadgas i »Executive Order» nr 10133 den 27 juni 1950; samt

d) annorstädes, juridisk behörighet, privilegier, befrielser och immuniteter enligt avtal eller överenskommelse angående juridisk behörighet, privilegier, befrielser och immuniteter mellan vederbörande regering och organisationen.

Till bekräftelse härav ha undertecknade, vederbörligen befullmäktigade undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Paris den fjortonde december nittonhundrasextio, på engelska och franska språken, vilka båda texter skola äga lika vitsord, i ett original, som skall deponeras hos Franska republikens regering. Behörigen styrkta avskrifter skola av franska regeringen tillställas alla signatärmakter.

Tilläggsprotokoll nr I till konventionen angående europeiskt ekonomiskt samarbete, avseende Organisationens rättskapacitet, privilegier och immuniteter

De regeringar och myndigheter vilka undertecknat konventionen angående europeiskt ekonomiskt samarbete,

som finna, att enligt bestämmelserna i konventionens artikel 22, Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete skall inom varje medlems område åtnjuta sådan rättskapacitet som må vara erforderlig för att den skall kunna utöva sina funktioner och fullfölja sina syften, och att Organisationen, dess tjänstemän samt medlemmarnas ombud skola vara berättigade till privilegier och immuniteter enligt ett tilläggsprotokoll,

hava enats om följande,

DEL I

Rättslig ställning

Artikel 1

Organisationen skall äga rättslig ställning av juridisk person. Den skall hava behörighet att sluta avtal, förvärva och förfoga över lös och fast egendom samt föra rättslig talan.

DEL II

Egendom, medel och tillgångar

Artikel 2

Organisationen, dess egendom och tillgångar skola, varhelst de äro belägna och av vem de än må innehavas, åtnjuta immunitet från varje slag av rättslig talan, utom i den mån Organisationen i särskilt fall uttryckligen avstått från sin immunitet. Det är emellertid underförstått att ett avstående från immunitet icke skall omfatta något slag av exekutionsåtgärder.

Artikel 3

Organisationens lokaler skola vara okränkbara. Organisationens egendom och tillgångar skola, var de än finnas och vem som än må innehava dem, vara fria från undersökning, rekvisition, konfiskation, expropriation och varje annat slag av ingripande av vare sig exekutiv, administrativ, rättsskipande eller lagstiftande art.

Artikel 4

Organisationens arkiv och över huvud alla handlingar tillhörande eller förvarade av densamma skola vara okränkbara, oberoende av var de finnas.

Artikel 5

Utan att beröras av finansiella kontroll- eller regleringsåtgärder eller av moratorier av något slag:

- a) må Organisationen innehava medel i olika myntslag och förfoga över konton i alla myntslag;
- b) äger Organisationen fritt överföra sina medel från ett land till ett annat, eller inom ett land, samt utväxla av densamma innehavda medel till annat myntslag.

Artikel 6

Organisationen, dess tillgångar, inkomster och övrig egendom skola åtnjuta:

- a) befrielse från alla direkta skatter; dock underförstås, att Organisationen icke kommer att kräva befrielse från sådana avgifter och skatter, vilka i verkligheten endast äro avgifter för utnyttjande av allmännyttiga företags tjänster;
- b) befrielse från tullavgifter samt förbud och inskränkningar rörande in- och utförsel i avseende på varor som införas av Organisationen för dess officiella bruk. Dock är underförstått, att vad som införes med sådan tullbefrielse icke kommer att säljas i det land dit det införts, utom på villkor som överenskommits med nämnda lands regering;
- c) befrielse från tullavgifter samt förbud och inskränkningar rörande in- och utförsel i avseende på dess publikationer.

Artikel 7

Organisationen kommer i allmänhet icke att kräva befrielse från accisavgifter eller skatter på köp av lös eller fast egendom vilka ingå såsom en del i det pris som skall erläggas, dock att i de fall då Organisationen gör större inköp för officiellt bruk av egendom varå sådana avgifter utgå eller kunna utgå, medlemmarna skola såvitt möjligt vidtaga vederbörliga administrativa åtgärder avseende återbetalning av eller befrielse från avgifts- eller skattebeloppet.

DEL III

Lättnader i avseende på kommunikationsmedel*Artikel 8*

Organisationen skall inom varje medlems område för officiella meddelanden åtnjuta behandling som icke är mindre förmånlig än den som lämnas av ifrågavarande regering till någon annan regering eller dess diplomatiska representation i fråga om företräde, taxor och skatter för post, telegram, telefotografier, telefon och andra meddelanden samt presstaxa för uppgifter till press och radio. Censur skall icke tillämpas på Organisationens officiella korrespondens eller andra officiella meddelanden.

DEL IV

Medlemmarnas ombud*Artikel 9*

Medlemmarnas ombud vid Organisationens huvud- och biorgan skola under utövandet av sina funktioner och under resor till och från platsen för sammanträde åtnjuta de privilegier, den immunitet och de övriga lättnader som normalt åtnjutas av diplomatiska representanter i motsvarande ställning.

Artikel 10

Privilegier, immunitet och övriga lättnader beviljas medlemmarnas ombud, icke för ifrågavarande personers egen fördel, utan för att säkerställa deras obehindrade utövande av sina funktioner i samband med Organisationens verksamhet. Följaktligen har medlem icke blott rätt utan skyldighet att avstå från immunitet för dess ombud i varje fall där, enligt medlemmens mening, immuniteten skulle hindra rättvisans gång och sådant avstående kan ske utan skada för det ändamål för vilket immuniteten beviljas.

Artikel 11

Bestämmelserna i artikel 9 äga icke tillämpning mellan ett ombud och myndigheterna i det land vars medborgare han är eller varit ombud.

Artikel 12

I denna del IV skall med ombud avses alla delegater, suppleanter, rådgivare, tekniska experter och sekreterare vid delegationer.

DEL V

Tjänstemän

Artikel 13

Generalsekreteraren skall fastställa de kategorier av tjänstemän på vilka bestämmelserna i denna del V skola äga tillämpning. Han skall underställa rådet en förteckning över dessa kategorier. Därefter skall denna förteckning delgivas samtliga medlemmar. Namnen på de tjänstemän som äro inbegripna i dessa kategorier skola från tid till annan meddelas medlemmarna.

Artikel 14

Organisationens tjänstemän skola:

a) åtnjuta immunitet från rättslig talan i avseende på deras åtgöranden i tjänsten; denna immunitet gäller även sedan de fullgjort sina funktioner såsom Organisationens tjänstemän;

b) åtnjuta samma befrielse från skattskyldighet för löneförmåner, som utbetalas till dem, som åtnjutas av tjänstemän vid de huvudsakliga internationella organisationerna och på samma villkor som dessa;

c) åtnjuta immunitet, jämte make och släktingar för vilka de äro försörjningspliktiga, i fråga om invandringsbestämmelser och registrering av utlänningar;

d) beviljas samma privilegier i valutahänseende som beviljas tjänstemän i motsvarande ställning vid diplomatiska representationer;

e) jämte make och släktingar för vilka de äro försörjningspliktiga, beredas samma möjligheter till repatriering vid internationella kristillstånd som medlemmar av diplomatiska representationer;

f) hava rätt att tullfritt införa sina möbler och övriga tillhörigheter vid första tillträdet av sin befattning.

Artikel 15

Utöver de privilegier, immuniteter, befrielser och lättnader som angivas i artikel 14 skall generalsekreteraren för sig, make och barn under 21 år beredas de privilegier, immuniteter, befrielser och lättnader som enligt internationell rätt tillkomma cheferna för diplomatiska representationer.

De biträdande generalsekreterarna skola åtnjuta de privilegier, immuniteter, befrielser och lättnader som tillkomma diplomatiska tjänstemän i motsvarande ställning.

Artikel 16

Privilegier, immuniteter och lättnader beviljas tjänstemännen i Organisationens intresse och icke för ifrågavarande personers egen fördel. Generalsekreteraren skall hava rätt och skyldighet att avstå från tjänstemäns immunitet i fall där enligt hans mening immuniteten skulle hindra rättvisans gång och kan avstås utan skada för Organisationens intressen. I fråga om generalsekreteraren och de biträdande generalsekreterarna skall rådet hava rätt att avstå från immunitet.

Artikel 17

Organisationen skall vid alla tillfällen samarbeta med medlemmarnas myndigheter för att underlätta rättsskipning, säkerställa att polisbestämmelser efterlevas och hindra varje missbruk av privilegier, immuniteter, befrielser och lättnader enligt denna del V.

DEL VI

Av Organisationen utsända experter

Artikel 18

Experter (utom tjänsteman som avses i del V), vilka av Organisationen utsänts i särskilda uppdrag, skola beviljas sådana privilegier, immuniteter och lättnader som erfordras för att de skola obehindrat kunna fullgöra sina funktioner under tiden för uppdraget, däri inräknat den tid som åtgår för resor i och för uppdraget. De skola särskilt beviljas:

- a) immunitet från personlig häktning eller anhållande samt från beslag av resgods;
- b) immunitet från rättsligt förfarande av varje slag i avseende på deras åtgöranden i och för uppdraget;
- c) okränkbarhet i avseende på alla handlingar och dokument.

Artikel 19

Privilegier, immuniteter och lättnader beviljas experterna i Organisationens intresse och icke för ifrågavarande persons egen fördel. Generalsekretären skall hava rätt och skyldighet att avstå från immuniteten för expert i fall där enligt hans mening denna skulle hejda rättvisans gång och kan avstås utan skada för Organisationens intressen.

DEL VII

Tilläggsöverenskommelser

Artikel 20

Organisationen må med medlem eller medlemmar avsluta tilläggsöverenskommelser avseende modifikationer av detta protokoll i vad på medlemmen eller medlemmarna ankommer.

Till bekräftelse härav hava undertecknade befullmäktigade ombud undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Paris den sextonde april nittonhundrafyrtioåtta, på engelska och franska språken, vilka båda texter skola äga lika vitsord, i ett original, som skall deponeras i franska republikens regeringsarkiv. Behörigen styrkta avskrifter skola av franska regeringen tillställas övriga signatärmakter.